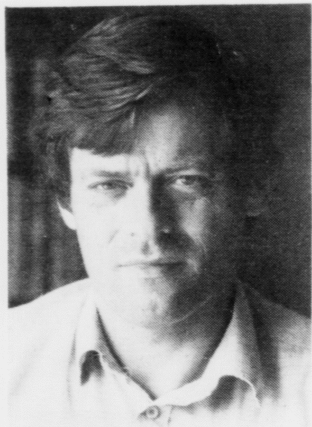

Gev illamanni lítlafingur...

I partur

Hugleiðingar um eina ismu og árin av henni innan ríkismark

Óli Jacobsen skivur her hugleiðingar um eina ismu og árin av henni innan ríkismark. Greinin er í trimum pørtum. Vit prenta fyrsta partin í dag:

Dag og dagliga fegnast vit um, at vit liva í einum frælsum landi, har øll hava frítt at tala, skriva og hugsa. Øll tíðindi um yvirgang móti fólki vegna teirra sannføring er bert nakað vit hoyra um í útvarpinum ella nakað sum vit frætta um í frágreiðingunum hjá Amnesty International og er hetta alt frá okkum óviðkomandi londum.

Hetta meta vit sum eina sjálfvlgju, og vit ivast ikki í, at eingin makt kann broyta hesi okkara frælsu víðurskifti. Og at nakar vandi skal vera fyri hesum í okkara litla landi er jú heilt óhugsandi. Vit kenna jú einki til ta nasismu, fasismu ella kommunismu, sum jú fáa skuldina fyri allar ólukkur alla staðni í

heiminum. Tað er sjálvsagt rætt, at vit einki kenna til avleiðingarnar av hesum ismum á okkara leiðum.

Men tó. Fara vit til Danmarkar, sum vit annars eru í ríkisfelagsskapi við, er fitt av royndum av hvat nasisma kann føra við sær. Hetta er ein lærurik søga, og henda greinin er ætlað sum ein hugleiðing um, hvussu ein kann vera um ein háls, um ikki ansað verður eftir.

Hvat var nasisma

Tá vit í dag tosa um nasismu er tað í samband við veraldarbardagan og tað hóðráp av jøðum og mongum øðrum ósekum, sum fór fram tá. Og neyvan nakar sum er rættsiktaður torir í dag at siga seg vera nasist. Men soleiðis var tað ikki í triatiárunum. Tá høvdu nasistar enn ongan jøða dripið og mong høvdu eina heilt aðra støðu til nasismuna enn vit hava í dag.

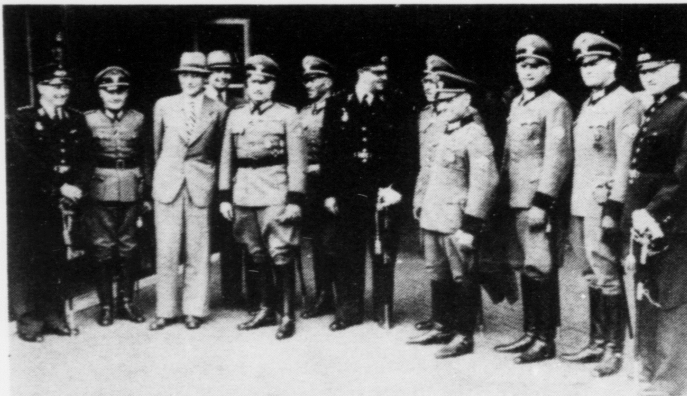
Men tá høvdu fólk eisini eina heilt aðra fyritleykt fyri teirra støðutakan, og tá kundu tey kanska ikki vita, hvørjar avleiðingar fóru at standast av hesi rørslu.

Stoðan var jú tann, at Hitler fekk tað at siggja út, sum hevði hann fingið Týskaland uppá fót aftaná at hava verið á húsagangi, tá hann tók við. Tað vóru mong í Danmark, og fyri so vitt eisini í Føroyum, sum vórðu hugtikin av hesum »úrslitum«. Sjálvst ein maður sum presturin Kaj Munk var so seint sum í 1940 fullkomiliga hugtikin av nasismuni og Hitleri, orsakað av týsku »endurreisnini«, men hann fekk annað at siggja. Onnur tóku undir við Hitler, tí hann skuldi vera eitt bolverk móti tí sum verri var, nevniliga kommunismuni, men tey fingi eisini annað at siggja.

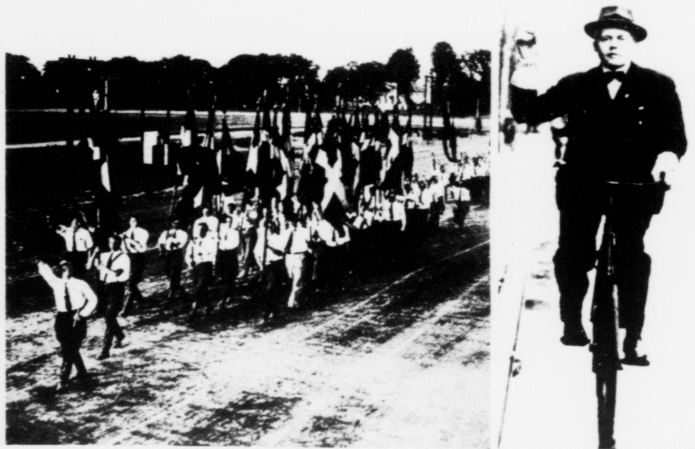
Onnur mettu Hitler sum ein apukatt, sum var púra vandaleysur. Ein danskur háskúalærari, sum helt ein fyrilestur um Hitler, helt, at hann var »bara« *»en kalveknævet charmor med kvindetække, en komisk person, der snart ville løbe sig en staver i livet, og så kunne bevægelsen opgive sine uhyrligheder og dens værdi-*

Hans Frank, sum danskir lögfrøðingar í 1941 valdu til heimsformann í altjóða lögfrøðingafelagnum. Hann var kanska longu tá milliónadrápsmaður. Í hvussu er gjørdist hann tað seinni, og varð hann í 1946 hongdur sum ein av teimum, sum høvdu ábyrgðina av ræðuleikunum hjá triðja ríkinum.

Týskir lögregluovastar á vitjan í Danmark saman við donskum vertum. Tað er einki loyndarmál, at tað var eitt neyvt samstarv millum lögreglurnar í hesum báðum londum. Sjálvst í 1941, tá eingin ivi var um, hvat týska lögreglan stóð fyri, varð henda sendinevndin boðin vælkominn á Christiansborg av lögmláráðharranum Thune Jacobsen, sum m.a. segði, at »vi har fra dansk politi grund til at takke for manges håndsrækning, og vi har lejlighed af og til havt lejlighed til at gøre gengæld«. Teir beinar sum danska lögreglan hevði gjørt teirri týsku merkti sum oftast antin týningarlega ella deyðadómur.

Teir strektu armarnir kundu bent á, at hetta var ein nasistisk skruðgonga, men hetta er alto Konservativ Ungdom í Danmark. Hesin felagsskapur var sera hugtikin av víðurskiftunum í Týskalandi, og teir avvistu allar søgur um yvirgang móti jøðum sum tvætl. Teir høvdu sjálvir verið í Týskalandi og kannað víðurskiftini!

Tá tað gjørdist greitt, at mannagongd og sjónarmið hjá hesum felagsskapi striddi imóti demokratiskum stevnuskránni hjá Konservativa Flokkinum langaði floksmaðurin Christmas Møller nevan í borðið og úrslitið varð ein nýggj leiðsla hjá KU við demokratiskum sjónarmiðum.

Tá slagði var tapt segði formaðurin í KU Jack Westergaard, sum hevði staðið fyri hesi linju, seg saman við øðrum samhugaðum úr konservativa flokkinum og stovnst Nationalt Samvirke, sum var ein nasistiskur avleggari, og sum seinni aftur legði saman við »Dansk Folkeparti«, sum var ein av teimum donsku nasistaflokkunum, sum kappaðust umhøvur ið umboðaði ta rættastu nasistisku læruna. Her hoyrdu hesi fólk sjálvsagt alla tíðina heima, men í fleiri ár frammanundan høvdu teir havt frítt spæl sum »demokratar«.